

Forslag til Natura 2000-handleplan 2016–2021

NORDBY BAKKER

Natura 2000-område nr. 58

Habitatområde H182

20. oktober 2016

Udgiver:

Aarhus Kommune

Teknik og Miljø

Grøndalsvej 1C

8260 Viby J

Samsø Kommune

Teknisk forvaltning

Søtofte 10

8305 Samsø

Vedttaget af kommunalbestyrelsen på Samsø
den XX-XX-2017

Titel:

Forslag til Natura 2000-handleplan 2016–21

Nordby bakker

Natura 2000 - område nr. 58

Habitatområde H182

År:

2016

Forsidefoto:

Græssede overdrev

Foto: Bjarne Manstrup

Må citeres med kildeangivelse

Blodrød Storkenæb – en karakterart på de tørre og solrige overdrev.

Foto: Sune Petersen

INDHOLDFORTEGNELSE

Resumé	4
Baggrund	5
Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan.....	6
Behov for indsatser	8
Indsatser fordelt på aktør	9
Prioritering af den forventede indsats	9
Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse	11
Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner.....	12
Bilag 2: Indsatsprogram og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan	13
Bilag 3: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag.....	15
Bilag 4: Kortbilag.....	17

RESUMÉ

Handleplanen for Nordby Bakker beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området inden udgangen af 2021.

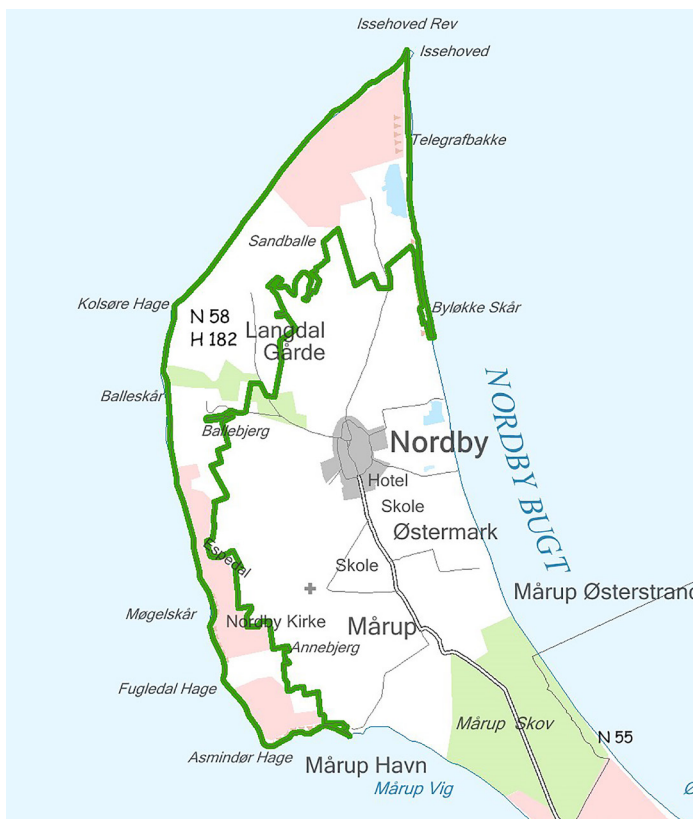
Området fremstår som et åbent, varieret og kuperet bakkelandskab langs den Nordvestlige del af Samsø. Områdets natur består først og fremmest af græssede overdrev der ligger i en mosaik af agerland, krat, stejle kystskrænter og erosionskløfter.

Målet er at bevare og fremme de naturtyper og arter, som området er udpeget for at beskytte, jf. bilag 3. Der vil i særlig grad skulle ske en indsats for naturtyperne "kalkoverdrev", "surt overdrev", "tørt kalksandsoverdrev", "grå/grøn klit" og "stenede strandvolde".

Indsatsen i perioden 2016 – 2021 er i særlig grad rettet mod en sammenbinding af overdrevsarealet, pleje af de lysåbne naturtyper (rydning og græsning) og bekæmpelse af invasive arter (Rynket rose).

Indsatsen udføres af lodsejere i området og gennemføres i videst muligt omfang gennem frivillige aftaler. Der findes blandt andet en række tilskudsordninger, som kan søges gennem NaturErhvervstyrelsen.

Natura 2000-området har et samlet areal på 628 ha, hvoraf Naturstyrelsen ejer næsten halvdel (281 ha). Området afgrænses som vist herunder.

Kort fra Natura 2000-basisanalyse 2016-2021 for Nordby Bakker
(Naturstyrelsen, 2013)

BAGGRUND

SVANA har udarbejdet Natura 2000-planer for de 252 udpegede beskyttelsesområder, som indgår i den danske del af det europæiske Natura 2000-netværk. Planerne beskriver målene for det enkelte beskyttelsesområde og fastlægger de indsatser, der skal ske inden for planperioden 2016–2021. Natura 2000-planerne kan ses på SVANAS hjemmeside. Ud fra Natura 2000-planerne har kommunerne udarbejdet kommunale handleplaner, som skal medvirke til at gennemføre Natura 2000-planerne for de enkelte områder.

Denne handleplan er en udmøntning af Natura 2000-plan for område nr. 58: Nordby Bakker. Handleplanen er udarbejdet af Aarhus Kommune, Teknik og Miljø i samarbejde med Samsø Kommune, Teknisk forvaltning. Aarhus Kommune er bemyndiget til at træffe afgørelser på vegne af Samsø kommune indenfor dele af natur – og miljølovgivningen, jf. lov nr. 541 af 24. juni 2005 med senere ændringer om forpligtende kommunale samarbejder. Kommunalbestyrelsen på Samsø har vedtaget den færdige handleplan.

Kommunen er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område på land og kystnære områder. Kommunen sikrer gennemførelse af handleplanen inden udgangen af år 2021.

Offentlige lodsejere, som ejer arealer i Natura 2000-området, kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i egne drifts- og plejeplaner. Naturstyrelsen, der ejer en væsentlig del af området, ønsker selv at udarbejde drifts – og plejeplaner for egne arealer, og resuméer af disse planer kan ses i bilag 1. Herudover indgår denne drifts – og plejeplanlægning kun i handleplanens tabel 3.

Den lovgivningsmæssige baggrund for handleplanerne findes i miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 1531 af 8. december 2015), bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016) og bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning (bekendtgørelse nr. 946 af 27. juni 2016).

Den kommunale handleplan skal ifølge lovgivningen indeholde:

- En prioritering af kommunalbestyrelsens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag
- De forventede initiativer, som kommunalbestyrelsen vil tage for at gennemføre Natura 2000-planen, herunder en plan for interessentinddragelse.
- En oversigt over fordelingen af indsatsen mellem kommunale myndigheder, Miljø- og Fødevarerministeriet og offentlige lodsejere.
- En redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er gennemført. Handleplanen for 1. planperiode 2010-2015 blev vedtaget af kommunalbestyrelsen på Samsø i oktober 2012 og handleplanindsatsen har således været under udførelse over en treårig periode.

Handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

De kommunale handleplaner skal i samspil med vandplanlægningen realisere Natura 2000-planen, for så vidt angår vandbehov for de naturtyper, som er direkte afhængige af et vandøkosystem. Natura 2000-planens mål om forbedret vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande realiseres gennem indsatsen i vandplanlægningen, og skal ikke indgå i de kommunale Natura 2000-handleplaner.

Den kommunale Natura 2000-handleplan er som udgangspunkt omfattet af krav om miljøvurdering i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer (lovbekendtgørelse nr. 1533 af 10. december 2015). For samtlige statslige Natura 2000-planer er der foretaget en strategisk miljøvurdering. Handleplanen for Nordby Bakker har imidlertid et indhold, der ikke adskiller sig fra de oplysninger, som allerede er givet i de miljøvurderede Natura 2000-planer. Da handleplanen ikke sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser eller yderligere vil kunne påvirke internationalt udpegede naturbeskyttelsesområder væsentligt, er det kommunens vurdering, at handleplanen ikke er omfattet af lov om miljøvurdering af planer og programmer.

REDEGØRELSE FOR GENNEMFØRELSE AF SENESTE HANDLEPLAN

De kommunale handleplaner for første planperiode har været gældende siden udgangen af 2012. Kommunen har i den mellemliggende periode arbejdet for at gennemføre den indsats, der blev beskrevet i Natura 2000-handleplanen for planperioden 2010-2015. Nedenstående tabeller viser en oversigt over de realiserede, påbegyndte og planlagte projekter inden for Natura 2000-området.

Tabel 1.

Projekter finansieret via kommunens egne midler eller DUT-midler:

	Indsats	Kommunalt ejet	Privatejet
Samsø Kommune	Etablering / vedligehold græsningsfaciliteter kommunalt fårehold		9,8 ha realiseret
	Etablering / vedligehold græsningsfaciliteter Eksterne dyreholdere		43 ha realiseret
	Rydning af bevoksning til udvidelse af overdrevsareal		0,5 ha realiseret
	Rydning af opvækst på lysåbne naturtyper - "genpleje"		44 ha realiseret

Der er ikke iværksat Life-projekter inden for Natura 2000-området.

Ud over de ovennævnte indsatser har kommunen søgt at gennemføre Natura 2000-handleplanen gennem følgende tiltag:

- 5-årig turnus med § 3 tilsyn med fokus på potentiale for rydning, sammenbinding og udvidelse af habitatnaturtyper indenfor Natura 2000 området.
- Afholdt møder med Naturstyrelsen om fordelingen af indsatsen på privatejede arealer og Naturstyrelsens arealer.
- Afgræsning med kommunale får på Naturstyrelsens arealer (40 ha fordelt på 6 lokaliteter). Naturstyrelsen yder kommunen kompensation for afgræsningen.

*Gutefår som effektive naturplejere.
Foto: Bjarne Manstrup*

BEHOV FOR INDSATSER

Natura 2000-planen for Natura 2000-område nr. 58: Nordby Bakker, beskriver de konkrete mål for indsatsen. Indsatsprogrammet og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan kan ses i bilag 2, mens naturtyper og arter på udpegningsgrundlag fremgår af bilag 3. På baggrund af dette har kommunen vurderet, at der er behov for nedenstående konkrete forvaltningstiltag. Hvor igangsatte indsatser fra handleplanen for planperioden 2010-2015 ikke er gennemført i sin helhed, indgår den udestående indsats i opgørelsen over behovet for konkrete forvaltnings-tiltag.

Tabel 2.

Behov for forvaltningstiltag for naturtyperne.

Forventede forvaltningstiltag og metoder*		Skøn over behov:		
		Igang-værende indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats
Lysåbne naturtyper	Rydning	1 ha	Op til ca. 65 ha	Op til i alt ca. 66 ha
	Græsning / slæt (miljøtilsagn)	60 ha	Op til ca. 114 ha	Op til i alt ca. 174 ha
	Bekæmpelse af rynket rose	0 ha	Op til ca. 3 ha	Op til ca. 3 ha
Skovnatur-typer**				
Ny habitatnatur***				

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planer i egne drifts- og plejeplaner, se bilag 1.

** Der er ikke udpeget skovnaturtyper indenfor Natura 2000-området.

*** Bilag 4 viser kortlagt habitatnatur på privatejede arealer. Der er ingen indsatskrav vedr. ny habitatnatur i planperioden 2016 – 2021.

Indsatsbehovet for rydning og græsning / slæt er opgjort ud fra pleje / tilskudsordningerne fra NaturErhverv. Der kan således være arealer der afgræsses uden miljøtilsagn, ligesom der kan være arealer der modtager miljøtilsagn, hvor det reelle græsningsbehov er større.

Indsatsbehovet for invasive arter er opgjort ud fra et skøn over udbredelsen af Rynket rose på lokaliteter med en forekomst på over 10 %.

Der er i planperioden ikke behov for indsatser for Stor vandsalamander, der er den eneste art på udpegningsgrundlaget.

INDSATSER FORDELT PÅ AKTØR

I Natura 2000-planens indsatsprogram er der alene tale om retningslinjer, hvor handleplanmyndigheden – Aarhus Kommune – i samarbejde med Samsø Kommune skal følge op på retningslinjerne.

Det vurderes, at der ikke er behov for en nærmere fordeling af indsatserne for de enkelte retningslinjer i Natura 2000-planens indsatsprogram.

Tabel 3.

Fordeling af opgaver mellem handleplanmyndighed og offentlige lodsejere.

Indsats	Handleplanmyndighed	Offentlig lodsejer	Total
	Samsø Kommune	Naturstyrelsen	
Bekæmpelse af rynket rose på lysåbne naturtyper	Op til ca. 3 ha	Op til ca. 2 ha	Op til i alt ca. 5 ha

PRIORITERING AF DEN FORVENTEDE INDSATS

Natura 2000-planerne 2016-2021 har fokus på:

- Sikring af naturpleje.
- Færdiggørelse og sikring af indsats fra planperioden 2010-2015.
- Sammenhæng i naturen.
- Levesteder for ynglefugle.
- Bekæmpelse af invasive arter.

Prioriteringen af den forventede forvaltningsindsats i planperioden skal ske på baggrund af opgørelsen af behovet for konkrete forvaltningstiltag (tabel 2). Den nedenstående prioritering vil således afspejle den forventede tidsfølge af indsatsen i forbindelse med de konkrete forvaltningstiltag.

I planperioden 2016 – 2021 er prioriteringen indenfor Natura 2000-område nr. 58: Nordby bakker:

- Fastholde kommunens nuværende plejeindsats på et uændret niveau, dog således at indsatsen løbende tilpasses de aktuelle indsatsbehov, herunder tilpasning efter de aktuelle målsætninger fra Styrelsen for vand -og naturforvaltning og tilskudsordninger fra Natur Erhverv styrelsen.
- Natura 2000 området fremstår som en mosaik af stats – og privatejede arealer. Kommunen og Naturstyrelsen har i dag et konstruktivt samarbejde omkring fælleshegning – og græsning, slåning af stier og andre projekter. Kommunen prioriterer højt, at fastholde det gode samarbejde og gerne udvide det efter behov.
- Færdiggøre og sikre indsatsen fra planperioden 2010 – 2015, herunder særligt sikring af en fortsat hensigtsmæssig drift på de lysåbne, terrestriske naturtyper.
- Facilitere at der opnås en hensigtsmæssig drift på de lysåbne, terrestriske naturtyper, hvor der i dag ikke foregår nogen drift og at arealer hvor der foregår en hensigtsmæssig drift tilgodeses via Miljøtilsagns ordninger eller lignende

*Græssende kreaturer giver flere blomster og større biodiversitet.
Foto: Sune Petersen*

FORVENTEDE INITIATIVER OG PLAN FOR INTERESSENTINDDRAGELSE

Det er Samsøs kommunes hensigt at planlægge og udføre projekterne som vist i tabel 2, og i den forbindelse tager kommunen en række initiativer for at inddrage lodsejere og andre interessenter i projekterne.

Tabel 4 viser kommunernes plan for interessentinddragelse, men der kan ske ændringer hvis det ønskes af lodsejerne, eller hvis andre forhold taler for det.

Tabel 4.

Forventet plan for interessentinddragelse.

Projekt navn	Initiativ	Tidsplan	Kommune
Sikring af hensigtsmæssig drift	Opsøgende indsats over for lodsejere, med: <ul style="list-style-type: none"> ■ arealer, hvor naturtilstanden er i fare for at blive forringet ■ arealer, hvor der er en forekomst af invasive arter ■ særligt store arealer indenfor Natura 2000 området ■ en særlig interesse i at gennemføre en indsats for deres naturarealer 	Hele planperioden	Hele planperioden
Løbende orientering af Grønt råd	Kommunen afholder møder 4 gange årligt	Hele planperioden	Samsø Kommune
Frivillige i Naturplejen	Inddragelse af frivillige til fjernelse af uønsket opvækst mm.	Hele planperioden	Samsø Kommune

Projekterne gennemføres ved frivillige aftaler, og derfor er det i mange tilfælde ikke på nuværende tidspunkt muligt at beskrive hvornår projekterne fysik bliver udført. Kommunen vil i hvert enkelt tilfælde sørge for, at relevante interessenter bliver inddraget.

BILAG 1:

Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner

TEKST MANGLER

BILAG 2:**Indsatsprogram og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan**

Opfyldelsen af habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som direktiverne omfatter, er en opgave, som strækker sig over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode, således at det sikres, at Danmark efterlever de EU-retlige forpligtelser, og der kan etableres en sammenhæng mellem indsats og tilgængelige virkemidler.

Den nationale prioritering af indsatsen i 2. planperiode sigter på, at den planlagte og igangsatte indsats i 1. planperiode fastholdes og afsluttes, og der tages hånd om særligt truede naturtyper og arter, samt at der påbegyndes en strategisk indsats for langsigtet at sikre den nødvendige pleje af de lysåbne naturarealer.

Indsatsen fra de gældende planer 2010-15 videreføres. Hvis den forudsatte indsats for planperioden 2010-15 ikke er gennemført, når de kommunale handleplaner for 2. planperiode træder i kraft, forudsættes det, at den allerede igangsatte indsats færdiggøres i 2. planperiode, med mindre den udestående indsats vil være i strid med nærværende plan.

Nedenstående retningslinjer for indsatsen er opbygget efter mål- og rammestyringsprincippet, således at den statslige plan fastlægger de krav til indsatsen i planperioden, der er nødvendige for at sikre nationalt besluttede prioriteringer.

Indsats til bedring af vandkvaliteten i overflade- og grundvand gennemføres som led i vandplanlægningen, ligesom reduktion af kvælstofdeposition sker gennem husdyrgodkendelsesloven og generelle tiltag til at mindske luftforureningen, og er således ikke en del af Natura 2000-planens indsatsprogram.

Retningslinjerne er opdelt i generelle retningslinjer, der gælder for alle områder og specifikke retningslinjer for det enkelte Natura 2000-område. Til gennemførelse af planerne stiller staten en række virkemidler til rådighed, ligesom det forudsættes, at kommunerne i mindre omfang bidrager økonomisk.

Generelle retningslinjer :

- Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.
- Der arbejdes for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje.
- Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets arter.
- Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper.
- Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Områdespecifikke retningslinjer

- Der sikres sammenhæng mellem forekomster af kalk- og surt overdrev med henblik på at mindske randpåvirkninger fra omkringliggende landbrugsarealer eller for at bidrage til etablering af større driftsenheder.
- Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne stenede strandvolde med flerårige arter, grå/grøn klit og kalkoverdrev med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.
- Kommunen og offentlige lodsejere skal være særlig opmærksomme på tørt kalksandsoverdrev og kalkoverdrev, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Det er en fælles opgave for kommuner og offentlige lodsejere at aftale nærmere på hvilke arealer og i hvilke kommuner, den konkrete indsats skal foregå.

BILAG 3:

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område nr. 58 Nordby Bakker - habitatområde H182.

Tabel 5.

Naturtyper på udpegningsgrundlaget.

Natur- typenr.	Naturtype navn*	Handleplanmyndighed		
		Samsø Kommune 2016 - 2021	Samsø Kommune 2010 – 2015	Natur- styrelsen
1220	Strandvold flerårige	3,3 ha	Ej kortlagt	
1230	Kystklint/klippe	1,3 ha	Ej kortlagt	
2110	Forklit (ny)	0,7 ha	Ej kortlagt	
2120	Hvid klit (ny)	0,7 ha	Ej kortlagt	
2130	Grå/grøn klit	3,7 ha	3,4 ha	
3150	Næringsrig sø	8 stk.	Ej kortlagt	
6120	Tørt kalksandsoverdrev	3,0 ha	4,3 ha	
6210	Kalkoverdrev	72,9 ha	90,1 ha	
6230	Surt overdrev	86,0 ha	53,3 ha	
7230	Rigkær	2,5 ha	1,0 ha	
I alt		174,1 ha 8 vandhuller	152,1 ha 0 vandhuller	0 ha

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planer i egne drifts- og plejeplaner, se bilag 1.

Arter på udpegningsgrundlaget

1166 Stor vandsalamander

Der er foretaget en kortlægning og tilstandsvurdering af følgende naturtyper i Natura 2000-området:

Tabel 6.
Naturtilstand af kortlagte naturtyper.

Natur- type nr.	Naturtype navn*	Naturtilstand ha						ha i alt
		I	II	III	IV	V	Ej vurderet	
1220	Strandvold flerårige						3,3	3,3
1230	Kystklint/klippe						1,3	1,3
2110	Forklit (ny)						0,7	0,7
2120	Hvid klit (ny)						0,7	0,7
2130	Grå/grøn klit		3,3		0,4			3,7
3150	Næringsrig sø						8 stk.	8 stk.
6120	Tørt kalksandsover- drev		2,2	0,8				3,0
6210	Kalkoverdrev	8,0	55,9	4,1	4,9			72,9
6230	Surt overdrev		57,9	27,6	0,5			86,0
7230	Rigkær		2,5					2,5
Ha i alt		8,0	121,8	32,5	5,8		6,0	174,1 ha

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planer i egne drifts- og plejeplaner, se bilag 1.

BILAG 4:

- Kortlagt habitatnatur
- Grænse for Natura 2000-område

* Kun privatejede arealer - ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planer i egne drifts- og plejeplaner, jf. bilag 1. Natura 2000 området fremstår som en mosaik af stats – og privatejede arealer, og en væsentlig del af Naturstyrelsens arealer er også kortlagt som habitatnatur. Samlet set er over halvdelen af Natura 2000 området kortlagt som habitatnatur.

Aarhus Kommune

Teknik og Miljø
Center for Miljø og Energi
Grøndalsvej 1C
8260 Viby J
www.aarhus.dk

Samsø Kommune

Søtofte 10
8305 Samsø
www.samsoe.dk